

af dette Spørgsmaal, maa han allerede ved Sagens 1ste Behandling i den Henseende have faaet et aldeles fyldestgjørende Svar. Han kan i den Henseende ikke gjøre sig nogen Illusion; og jeg bevidner de Godsetere, som med Styrke og Uforbeholdenhed have udtalt deres Mening, saa at der derom ingen Tvivl kan være, min Agtelse; thi det er i høi Grad til Sagens Baaede, at der ikke svæver taagede Forudsætninger om et stiltiende afgivet Samtykke, men at Sagen virkelig føres tilbage til sit rette Standpunkt: Hvad kræver Statens Vel, og hvad kræve de almindelige Grundsetninger saaledes, som de findes i alle ordnede Samfund, og saaledes som de navnlig hos os have fundet deres Udtryk i Grundloven? Saavidt er jeg altsaa enig med det ærede Fleertal, men derimod finder jeg, at de have begaaet en ligesaa stor og i sine Følger maaffee endnu større Uret ved at ville søge at bringe den tidligere Dagsorden reent til at dunste bort. Det var ikke tomme Ord, ikke letsindige Ord, som man nu skulde kunne stryge. Jeg troer, at det Mindste, der maa siges at ligge i hin Dagsorden, er en bestemt og bevidst Anerkjendelse af den Grundsetning, at Lovgivningsmagten i Danmark er berettiget til at paahyde Fæstes Overgang til Selveiendom, og at denne Sag bedst ligger i Regjeringens Initiativ. De to Sætninger ere udtalte med saa stor Bestemthed, en saa levende Bevidsthed, at dem kan man ikke faae bort. Det forekommer mig derfor, at der for Landsthinget foreligger det rene og klare Alternativ, enten at opretholde, hvad Alle saaledes med beraad Hu og med rene, klare Ord have udtalt i 1856, eller ogsaa at frasalbe det ved at erklære, at det dengang havde feilet. Det vil efter min Mening være overordentlig beklageligt, om en politisk Corporation som Landsthinget nogensinde maatte komme i det Tilfælde at maatte slaae sig selv paa Munden og tage tilbage, hvad man med beraad Hu har udtalt, naar det ikke angaaer et lille maaffee uopklaret Incidentspunkt, men et stort Principspørgsmaal i en vigtig Sag, som ligesaa den Tid, da Grundloven blev til, og som bekendt længe forud, har været Gjenstand for udførlige Forhandlinger her i Landet. Det vil være overor-

dentlig beklageligt og meget daarligt bidrage til at hævde Landsthinget i sin Stilling. Landsthinget har ganske vist Ret til at forandre sin Mening; men jeg vil kun sige, at Ingen kan stemme for Fleertallets Forslag uden at desavouere, hvad Landsthinget i saa Henseende har udtalt i 1856. — Vel paaberaabte det ærede Fleertal sig, at det jo ingenlunde mener, at Regjeringen skulde tabe denne Sag af Sigte, at det ingenlunde er dets Hensigt, at den roligt skal lægge Hænderne i Skjodet, og den ærede Ordfører har i dette Dieblis sagt, at Staten ingenlunde mangler Midler til at fremme denne Sag, at Staten ingenlunde overfor denne Opgave er magtesløs. Men, naar nu vi see efter i Udvalgets Betænkning, hvad det er for Midler, det i saa Henseende foreslaaer, saa ligger det jo reent og klart for, at det er en Granskning af Fæsteprotocoller, af Skjode- og Pantebøgerne, og en Sammenstilling af de statistiske Data, som ad den Vej kunne opnaaes. Dernæst retter Fleertallet en Opfordring til Regjeringen om at forelægge private Folk Spørgsmaal, ikke blot om, hvad de have foretaget, men ogsaa om deres Hensigter og Tilbøieligheder, Spørgsmaal, som efter min Overbeviisning ingen Indenrigsminister vil indlade sig paa at stille, fordi han risikerer enten at faae Grovheder eller Spydhigheder, men ialfald at blive afvist. Dernæst er der givet Anviisning paa, at, naar man paa denne Maade har faaet Oplysninger, da skulde man begynde at tage under Overveelse, om man ikke kunde finde Midler til at modvirke Utilbøieligheden, hvor den maatte være tilstede. Naar jeg nu altsaa siger, at det er de Midler, der foreslaaes i Dagsordenen, — og den ærede Ordfører har i saa Henseende Intetsomhelst tilføiet; han har kun tilføiet en Sætning, som han efter min Mening enten maa tage tilbage, eller ogsaa maa han selv stemme mod Fleertallets Forslag, og det er den Sætning, at Staten har en abstract Ret til ved en Tvangslov at ordne dette Forhold, Noget, der efter min Mening staaer i fuldstændig Modstrid med hele Udvalgets Dagsorden og Motivering af den, og efter hvilket al Mening i Dagsordenen vilde falde bort — naar nu det er Midlerne, siger jeg, og det